

**ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного
факультету
Оксана ГОМОТЮК
«30» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА др.п. ХІХ СТ.»

ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
предметна спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))
спеціалізація 014.028 Польська мова та зарубіжна література
спеціальність 014.01 «Середня освіта (Українська мова та література)»
освітньо-професійна програма «Польська мова і література. Українська мова і література»

Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг	СРС	Разом	Залік (сем.)
Денна	2	3	32	14	3	6	35	90	3

30.08.2024

ТЕРНОПІЛЬ 2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01«Освіта/Педагогіка» спеціальності 014 «Середня освіта» (за предметними спеціальностями), затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму розробила д. іст. наук, професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Леся БІЛОВУС

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності (протокол № 2 від 30 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри, к. іст. н., доцент Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено ГЗС із спеціальності, протокол № 2 від 30 серпня 2024 р.

Керівник ГЗС, к. філол. н. Наталія ЛЩИНСЬКА

Гарант ОП, к. філол. н. Наталія ЛЩИНСЬКА

**Структура робочої програми
Навчальної дисципліни «Українська література др.п. ХІХ ст.»**

1. Опис дисципліни «Українська література др.п. ХІХ ст.»

Дисципліна – «Українська література др.п. ХІХ ст.»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна дисципліна професійного циклу підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметна спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)) спеціалізація 014.028 Польська мова та зарубіжна література додаткова предметна спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки: Денна – 2 Семестр: Денна – 3
Кількість змістових модулів – 1	освітньо-професійна програма «Польська мова і література. Українська мова і література»	Лекції: Денна – 32 год. Практичні заняття: Денна – 14 год.
Загальна кількість годин – 90	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Самостійна робота: Денна – 35 год. Тренінг: Денна – 6 год. Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин – 6 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Ознайомити студентів із надбанням української літератури 70-90-х років XIX ст., коли вона досягла небувалого розквіту – розвитку кращих традицій попередніх етапів та визрівання нових художніх якостей, показати загальні закономірності саморозвитку художніх систем в українській літературі, а також – специфічні національні особливості, що вирізняли її з-поміж інших літератур світу, розглянути на тлі загального поступу української художньої культури розвиток української прози, поезії та драматургії.

Основні **завдання** вивчення дисципліни «Історія української літератури (др. пол. XIX століття)»:

- сформувати у студентів систему знань про провідні літературні напрями та закономірності розвитку української літератури 70-90 рр. XIX ст.;
- обґрунтувати, що нові соціально-економічні обставини, розвиток визвольного руху створили сприятливіші умови для розвитку суспільної думки, зокрема науки, мистецтва, літератури, які в другій половині XIX ст. становили органічно зв'язані між собою важливі частини єдиної національної культури державно, політично й релігійно роз'єданого українського народу;
- визначити соціокультурні чинники, літературні закономірності, які вплинули на еволюцію літературно-мистецького життя XIX ст.;
- на конкретних прикладах довести, наскільки цензурні заборони й урядові переслідування, що особливо посилилися в цей період, численні репресивні акції шовіністичних сил у царській Росії ускладнювали й гальмували, деформували й переривали процес розвитку української культури, виключаючи з літературного процесу ряд визначних для свого часу творів, як у цей період здійснювалася денаціоналізація української суспільності й культури, відбувалося поступове формування поколінь без національного чуття й усвідомлення власного національного коріння;
- показати, як в період 70-90-х років XIX століття найважливішою й принципово новою ознакою української культури було те, що всупереч орієнтації виключно на побутово-етнографічну сферу й патріархальне минуле, що підтримувалося офіційними колами російського самодержавства, в центрі уваги передових митців і вчених перебували найхарактерніші явища суспільного процесу дійсності й історичного минулого, життя усіх соціальних верств;
- з'ясувати, як поступово в умовах постійного розширення сфер духовної обсервації соціально-пізнавальні, морально-виховні й естетичні функції літератури реалізуються залежно від індивідуальних особливостей письменників;
- дослідити в рамках художньо-естетичної парадигми певного митця еволюцію індивідуального стилю, розкрити специфіку світобачення, модуси його «образу світу», суголосність індивідуальних поетикальних кодів митця із національним культурологічним контекстом, світовою традицією.

3. Назва та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

Здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

4. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Історія української літератури др. пол. XIX століття» має органічні зв'язки з навчальними дисциплінами «Історія та культура України», «Вступ до літературознавства», «Давня література», «Історія української літератури (п.п. XIX ст.)».

5. Результати навчання:

Називає і пояснює принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

Застосовує різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

Використовує гуманістичний потенціал української мови та літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

Володіє особистісно орієнтованим, діяльнісним, компетентнісним та іншими сучасними підходами до викладання української мови та літератури, застосовує український та міжнародний досвід навчання здобувачів освіти.

Має критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань, знає мовно-літературний контекст та реалізує його в освітньому процесі.

Застосовує на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.

Вміє складати конспекти уроків різних типів, у тому числі для проведення занять у дистанційному режимі.

Обирає педагогічні технології, методи і прийоми навчання, а також методи тестування відповідно до цілей і завдань навчання і контролю з урахуванням конкретного педагогічного контексту.

Оцінює ефективність навчальних матеріалів та вміє адаптувати їх до конкретного освітянського контексту.

Характеризує тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, визначає світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; аналізує твір за його ознаками і в контексті епохи, називає жанрові особливості твору, оперуючи термінологією.

Демонструє володіння іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного і писемного спілкування.

Доводить конкретними прикладами зв'язок між розділами мовознавства і одиницями різних рівнів системи мови, пояснює мовний і мовленнєвий матеріал, вміє сам і навчає учнів користуватися словниками різних типів.

Аналізує, коментує, реферує і перекладає тексти різних стилів і тематики, демонструючи лексичну, граматичну і стилістичну компетентності.

Уміє критично опрацьовувати джерела і здійснювати самостійний науковий пошук, у тому числі і з використанням емпіричних методів.

Демонструє здатність критично оцінювати вітчизняний і закордонний навчальний досвід, власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність і вибудовувати стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА П.П. ХІХ СТ.»
Денна форма навчання

Тема	Лекції	Практичні заняття	Індив. робота	Тренінг, КПЗ	Самост. робота	Контрольні заходи
Тема 1: Вступ. Літературний процес в Україні 70-90-х рр. ХІХ ст.	2		3	6	2	Обговорення питань, конспектування, презентація
Тема 2: Художньо-стильові особливості української прози 70-90 рр. ХІХ ст.	2				Обговорення питань, конспектування, презентація	
Тема 3: Тематична та жанрова розмаїтість прози І. Нечуя-Левицького	4	2			2	Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, аналіз творів
Тема 4: Новаторський характер творчості Панаса Мирного	4	2			3	Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, аналіз творів
Тема 5: Творчість Б. Грінченка	2	2			3	Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, аналіз творів
Тема 6: Особливості розвитку української поезії 70-90-х рр. ХІХ ст.	2				2	Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, презентація, аналіз творів
Тема 7: Творчість П. Грабовського	2				3	Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, дослідження, аналіз творів
Тема 8. Українська драматургія та театр 70-90-х рр. ХІХ ст.: особливості розвитку. Творчість М. Кропивницького	2	4			3	Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, дослідження, перегляд фрагментів вистав, аналіз творів
Тема 9: Жанрово-тематична розмаїтість творів М. Старицького	2				3	Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, дослідження, аналіз творів

Тема 10: Новаторство драматургії І. Карпенка-Карого	4				3	<i>Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, дослідження, аналіз творів</i>
Тема 11: Творчість І. Франка	6	4				<i>Обговорення питань, конспектування, презентація, дискусія, дослідження, аналіз творів</i>
Усього	32	14	3	6	35	

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ. Літературний процес в Україні 70-90-х рр. ХІХ ст.

Історико-літературний процес II пол. ХІХ ст.: провідні тенденції, закономірності розвитку. Вплив цензурних заборон та урядових обмежень на літературно-мистецьке життя. Орієнтація літератури на реалістичний тип творчості. Реалізм як провідний художній напрям. Естетичні засади реалізму. Діалектика взаємовідносин романтизму та реалізму в українській літературі 70-90 рр. ХІХ ст. Літературно-критичні дискусії означеного періоду. Становлення літературної критики. Жанрово-стильова специфіка літератури реалізму. Основна тематика української літератури 70-90-х рр. ХІХ ст.

Тема 2. Художньо-стильові особливості української прози 70-90 рр. ХІХ ст.

Інтенсивний розвиток прози – ознака літературного процесу II пол. ХІХ ст. Модифікації різних типів творчості (романтичного, реалістичного, натуралістичного) в прозі 70-90 рр. ХІХ ст. Жанрово-стильові особливості української прози. Розширення тематичних меж, проблематики прозових творів означеного періоду.

Тема 3. Тематична та жанрова розмаїтість прози І. Нечуя-Левицького

Життєвий і творчий шлях, літературні погляди письменника. Новаторство митця. Жанрова розмаїтість прози письменника (новели, повісті, романи, художні, історичні та етнографічні нариси та ін.). Реалістичний та народознавчий аспекти життя селянства в повісті «Дві московки». Переконаливість зображення селян та бурлак у творі «Бурлачка». Відтворення соціальних протиріч кріпосницької системи в повісті «Микола Джеря». Панорама пореформеного життя у творі «Кайдашева сім'я». Утвердження цінностей національної етики засобами комічного. Твори з життя інтелігенції.

Тема 4. Новаторський характер творчості Панаса Мирного

Життєвий і творчий шлях. Традиції та новаторство у творчості митця. Історія написання соціально-психологічного роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Співавторство з Іваном Біликом. Сюжетно-композиційні особливості роману. Особливості відтворення народного життя в романі «Повія». Значення творчості митця для розвитку української літератури.

Тема 5. Творчість Б. Грінченка

Громадська, педагогічна, літературна діяльність Б. Грінченка. Жанрова і тематична різноманітність творчості письменника. Реалістичний характер оповідань «Сам собі пан», «Без хліба», «Каторжна», «Дзвоник» та ін. Діалогія «Серед темної ночі» та «Під тихими вербами» (сюжетно-композиційний та ідейно-тематичний зв'язок повістей). Мотиви лірики письменника. Своєрідність драматургії митця.

Тема 6. Особливості розвитку української поезії 70-90-х рр. ХІХ ст.

Основні тенденції розвитку української поезії 70-90 рр. ХІХ ст. Провідні мотиви та жанрові форми лірики. Образ України в ліричних творах. Зображально-виражальні можливості поезії другої половини ХІХ ст.

Тема 7. Творчість П. Грабовського

Літературно-естетичні погляди письменника. Огляд творчого доробку поета (збірки «Пролісок», «З півночі», «Кобза»). Тематичний та жанровий

діапазон лірики митця. Місце письменника в літературному процесі другої половини XIX століття.

Тема 8. Українська драматургія та театр 70-90-х рр. XIX ст.: особливості розвитку

Новаторський характер драматургії 70-90-х рр. XIX ст. Створення професійного театру. Авторський та акторський склад театру корифеїв. Марія Заньковецька – перша народна артистка України. Внесок М. Кропивницького, М. Старицького, І. Карпенка-Карого, І. Франка в створення класичної реалістичної драми та комедії. Значення професійного театру для розвитку національної культури.

Творчість М. Кропивницького

М. Кропивницький як зачинатель українського реалістичного театру. Огляд драматичного доробку митця. Показ селянського життя пореформеного періоду в першій п'єсі «Дай серцеві волю, заведе в неволю». Соціальна проблематика, викривальний пафос твору «Глитай, або ж Павук». Значення творчості письменника для розвитку української драматургії та театру.

Тема 9. Жанрово-тематична розмаїтість творів М. Старицького

Різновекторність творчості митця. М. Старицький як поет, прозаїк, драматург, організатор українського реалістичного театру. Соціально-побутові та історичні драми й комедії митця (аналіз творів «Не судилось», «Талан», «Маруся Богуславка»). Основні мотиви лірики. Художня проза митця. Значення творчості митця в історії української літератури.

Тема 10. Новаторство драматургії І. Карпенка-Карого

Багатогранність діяльності І. Карпенка-Карого. Жанрова розмаїтість творчості: історична трагедія, соціальна комедія, трагікомедія, соціально-психологічна драма та ін. Морально-етичні та соціальні конфлікти п'єс «Хазяїн», «Сто тисяч», «Безталанна». Життєва основа твору «Мартин Боруля». Особливості відтворення історичної тематики в художньому доробку І. Карпенка-Карого. Джерела п'єси «Сава Чалий».

Тема 11. Творчість І. Франка

Еволюція творчого стилю І. Франка. Літературно-критична діяльність митця

Культурно-історична атмосфера, в якій відбувалося становлення естетичних поглядів митця. Вплив західноєвропейської філософської думки на формування світогляду митця. Еволюція І. Франка як мислителя, письменника й особистості. Основні етапи життєвого і творчого шляху митця. І. Франко як літературний критик. Вплив митця на культурне і політичне життя в Україні.

Художній доробок І. Франка

Шлях до модернізму. Жанрово-тематична розмаїтість лірики митця. Характеристика збірок «З вершин і низин», «Мій Ізмарагд», «Sempertiro» та ін. Композиція й основні мотиви збірки «Зів'яле листя». Філософський зміст поем І. Франка «Мойсей», «Смерть Каїна». Проза митця, новаторство письменника в прозових творах. Ідейно-художні особливості, тематика малої прози автора. Специфіка моделювання дійсності в повісті «Захар Беркут». Новаторство письменника в романному жанрі. Майстерність І. Франка в п'єсі «Украдене щастя». Перекладацька діяльність митця.

Перелік художніх творів для обов'язкового прочитання

1. *І. Нечуй-Левицький*. Дві московки. Микола Джеря. Баба Параска та баба Палажка. Бурлачка. Кайдашева сім'я. Хмари. Над Чорним морем. Старосвітські батюшки та матушки. Князь Єремія Вишневецький. Гетьман Іван Виговський.

2. *Панас Мирний*. Проза. Лихий попутав. П'яниця. Хіба ревуть воли, як ясла повні? (початковий портрет Чіпки від слів «...йшов молодий чоловік до слів «разом з якоюсь хижою тугою...» – напам'ять). Лихі люди. Повія. Лихо давне й сьогочасне. Морозенко. Драма Лимерівна.

3. *Б. Грінченко*. Поезія. Матільда Аграманте. Проза. Без хліба. Украла. Олеся. Батько та дочка. Дзвоник. Грицько. Кавуни. Сестриця Галя. Екзамен. Непокірний. Сонячний промінь.

4. *Н. Кобринська*. Дух часу, Задля кусника хліба, Ядзя і Катруся. Военні новели. Кінь. Полишений. Свіча горить. На цвинтарі. Каліка.

5. *М. Кропивницький*. Дай серцю волю, заведе в неволю. Доки сонце зійде, роса очі виїсть. Глитай, або ж Павук.

6. *М. Старуцький*. Поезія. («Виклик» – напам'ять). Драми: Не судилось. «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці». Талан. Маруся Богуславка. Оборона Буші.

7. *І. Карпенко-Карий*. Бурлака. Наймичка. Мартин Боруля. Розумний і дурень. Сто тисяч. Хазяїн. Сава Чалий. Суєта. Житейське море.

8. *Я. Щоголев*. Поетичні зб.: «Ворскло». «Слобожанщина». («Осінь» – напам'ять).

9. *І. Манжура*. Поетична зб. «Степові думи та співи».

10. *Т. Бордуляк*. Дід Макар. Перший раз. Дай, Боже, здоров'я корові. Іван-бразилієць. Мати. Дяк Гриць. Поезії.

11. *П. Грабовський*. Поетичні зб.: «Пролісок». «З півночі». «Кобза». Напам'ять: Я не співець чудовної природи. Швачка. До Русі-України.

12. *О. Кониський*. Молитва за Україну [«Боже великий, єдиний...»] (напам'ять).

13. *І. Франко*. Поетичні зб.: «З вершин і низин» (напам'ять: Гімн [«Вічний революціонер»]). Гримить. Гріє сонечко. Каменярі). «Зів'яле листя» (напам'ять: «Як почувеш вночі...»). «Чого являєшся мені...». «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...». «Червона калино, чого в лузі гнешся...»). «Мій Ізмарагд» (напам'ять: Сідоглавому. Декадент). Поєми: Іван Вишенський. Смерть Каїна. Мойсей (Пролог – напам'ять). Лис Микита. Великі роковини. Проза: Ріпник. Навернений грішник. Ліси і пасовиська. Добрий заробок. Свинська конституція. Історія кожуха. На дні. Сойчине крило. Терен у нозі. Малий Мирон. Грицева шкільна наука. Олівець. Отець-гуморист. Красне писання (Schon Schreiben). Воа constrictor. Борислав сміється. Захар Беркут. Основи суспільності. Для домашнього вогнища. Перехресні стежки. Драма Украдене щастя.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

І. Нечуй-Левицький – «артист зору», «колосальне всеобіймаюче око України» (І. Франко)

1. Життєвий шлях, педагогічна діяльність І. Нечуя-Левицького. Ідеї розвитку національної освіти в романі «Хмари».

2. Микола Джеря – «один із світлих, лицарських типів українських...» (І. Франко). Динаміка взаємин та психологічна еволюція головного персонажа повісті: композиція і сюжет твору; характер конфлікту повісті; система образів. Засоби характеротворення образів Миколи Джері, Нимидори, батьків Миколи, експлуататорів; роль позасюжетних елементів у розкритті ідейно-тематичного змісту твору.

3. Жанр, проблематика, природа конфліктності персонажів «Кайдашевої сім'ї»: текст і підтекст повісті. Художнє втілення ідеї, висловленої в підтексті; сюжет, композиція повісті.

4. Крутозлами української історії у романі «Князь Єремія Вишневецький» І. Нечуя-Левицького. Складна політична ситуація в Україні напередодні і в часи Хмельниччини. Патріотичний визвольний дух народу. «Гетьман Іван Виговський»: духовна деградація головного героя роману.

Практичне заняття № 2

Доля і характер особистості у прозі і драматургії Панаса Мирного

1. Художні особливості та ідейно-проблемні аспекти ранніх оповідань Панаса Мирного («Лихий попутав», «П'яниця»).

2. Родинна трагедія як наслідок духовного і фізичного насильства у драмі «Лимерівна» Панаса Мирного.

3. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» – перший соціально-психологічний роман в українській літературі:

а) творча історія роману;

б) Чіпка – правдошукач чи розбійник?

Дайте порівняльні характеристики Чіпки і Грицька, Чіпки і Максима, Чіпки і Лушні (використовуйте цитати).

в) жіночі образи роману;

г) особливості композиції роману.

4. Синтез епічного і психологічного у романі Панаса Мирного «Повія»:

– природа жанру твору;

– роль хронотопу;

– проблематика роману;

– особливості композиції;

– функції пейзажів у творі;

- інші поза сюжетні елементи (авторські відступи, вставні епізоди, художнє обрамлення);

– система образів та засоби їх творення.

Проблема «пропащої сили» у романі Панаса Мирного «Повія». Проблематика роману.

Практичне заняття № 3

Поетична та прозова спадщина Б. Грінченка

1. Подвижницьке життя Б. Грінченка. Літературно-естетичні погляди письменника. Дискусія М. Драгоманова з Б. Грінченком («Листи на Наддніпрянську Україну», «Листи з України Наддніпрянської»).

2. Мотиви лірики Б. Грінченка (зб. «Пісні Василя Чайченка» (1884), «Під сільською стріхою» (1886) та ін.).

3. Проблематика поем Б. Грінченка. Тип сильної особистості та патріотичне спрямування балад «Смерть отаманова», «Матильда Аграманте», «Леся, преславний гайдамака».

4. Моральний і дидактичний аспект малої прози Б. Грінченка («Грицько», «Дзвоник»).

5. Проблематика повістеві дилогії Б. Грінченка «Серед темної ночі», «Під тихими вербами»: природа жанру; проблематика творів та шляхи її втілення; система образів та засоби їх характеротворення; функції пейзажів.

Практичне заняття № 4-5

Багатогранність творчого обдарування М. Старицького.

Драматургія Івана Карпенка-Карого.

Духовний шлях І. Тобілевича до драматурга-артиста

І. Карпенка-Карого

1. Новаторство Старицького-поета («Виклик», «До молоді», «До України», «Поету», «Редакторові», «Зустріч», «Гетьман»). І. Франко про поезію М. Старицького.

2. Своєрідність і значення драматичної спадщини М. Старицького:

а) необхідність інсценувань і переробок творів інших авторів;

б) соціальні позиції драми «Не судилось»;

в) проблематика драми «Талан», психологічна і художня правдивість створення образу актриси.

3. Історія України – основна тема прози М. Старицького (аналіз одного з історичних романів: «Богдан Хмельницький» (трилогія), «Молодість Мазепи», «Кармелюк», «Руїна», «Облога Буші»).

4. Духовний шлях І. Тобілевича до драматурга-артиста І. Карпенка-Карого.

5. Драматургічне новаторство Карпенка-Карого. Жанрова різноманітність:

а) гротескність і реальна основа художніх типів у трагікомедіях «Сто тисяч», «Мартин Боруля»;

б) дослідження причин і наслідків дисгармонії у взаєминах людей у соціально-психологічній драмі «Безталанна»;

в) засудження непомірного прагнення до наживи у сатиричній комедії «Хазяїн». Особливості жанрово-композиційної структури комедії.

6. Історична драма-трагедія «Сава Чалий» – одне з вершинних явищ української драматургії XIX ст.

7. Проблеми батьків і дітей, інтелігенції й народу, призначення мистецтва, морального оздоровлення людини у дилогії «Суєта», «Житейське море».

Практичне заняття № 6-7

Суспільний, особистісний і філософський аспект поетичної творчості

І. Франка. І. Франко – прозаїк і драматург

1. Поетичний доробок І. Франка – найвище досягнення української поезії другої половини ХІХ ст. Багатство тематики, ідейна глибина, різноманітність форми:

а) збірка «З вершин і низин» – новий етап у розвитку української громадянської лірики;

б) народнопоетична основа, мотиви туги і страждань, народжені складними суспільними та особистими обставинами, у збірці «Зів'яле листя»;

в) збірка «Мій Ізмаград» як художнє вираження загальнолюдських ідеалів;

г) поетичне вираження ліричного пориву до гармонійного світовідчуття у збірці «Із днів журби»;

д) огляд поезій збірки «Semper tiro».

2. Філософський зміст поем І. Франка «Мойсей», «Похорон». Алегоричність поетичного образу І.Франка.

3. Лірико-психологічна драма «Іван Вишенський».

4. Тематична, проблемна і жанрова різноманітність великої і малої прози І. Франка:

а) конфлікт фінансового успіху й особистої родинної драми Германа Гольдкремера у повісті «Воа constrictor»;

б) «Борислав сміється» – перший в українській літературі соціальний роман про робітничий рух;

в) історична концепція у творі «Захар Беркут». Ідейне навантаження твору;

г) реальне і фантастичне у повісті-казці «Без праці» та оповіданнях «Терен у нозі», «Сойчине крило»;

д) оригінальність композиції оповідання «Із записок недужого».

5. «Украдене щастя» – вершинна драма І.Франка. У чому полягає безвинна провина героїв «Украденого щастя» І. Франка (використовуйте текстовий матеріал)?

5. ТРЕНІНГ

Програма тренінгу «Історія української літератури др. п. ХІХ ст.»

Мета тренінгу: Поглибити знання студентів з історії української літератури др. п. ХІХ століття, розвинути навички критичного аналізу літературних творів та розуміння їхнього історичного контексту, а також стимулювати активну участь у дискусіях та групових проєктах.

1. Інтерактивна дискусія: «Велика літературна дуель»

Студенти поділяються на дві команди, які представляють різні літературні напрямки або авторів. Їх завданням є підготувати аргументи на захист свого письменника чи стилю та «атакувати» опонентів, ставлячи запитання та критикуючи їхні твердження. Наприклад:

- Одна команда представляє реалістів (Іван Нечуй-Левицький, Панас Мирний), а інша – романтиків або митців із поетичним стилем (Іван Франко).

- Завдання полягає в тому, щоб представити ідеї, які найкраще відображають естетику відповідного літературного напрямку.

Критерії та методи оцінювання:

- *Аргументованість* (до 10 балів): Оцінюється, наскільки добре студенти аргументують свої думки, використовуючи знання з курсу (цитати, приклади з текстів, літературна критика).

- *Логіка викладу* (до 10 балів): Чи логічно побудовані відповіді? Оцінюється чіткість викладення аргументів та зв'язність думок.

- *Командна робота* (до 10 балів): Оцінюється, як добре студенти взаємодіють у команді, чи підтримують один одного, наскільки рівномірно розподілені обов'язки.

- *Активність участі* (до 5 балів): Частота та якість виступів студентів, їхня готовність вступати в діалог і підтримувати дискусію.

Максимум: 35 балів

Метод спостереження: Викладач стежить за дискусією та оцінює кожного учасника за вищезазначеними критеріями, фіксуючи бали для кожного учасника окремо.

2. Літературний квест: «По слідах письменників»

Провести квест з інтерактивними завданнями на основі біографічних фактів та творчості ключових письменників другої половини ХІХ століття (Нечуй-Левицький, Панас Мирний, Іван Франко). Завдання можуть включати:

- Розгадування шифрів або кросвордів на основі ключових подій життя письменників.

- Пошук «захованих» цитат із творів та їх аналіз.

- Відгадування творів за короткими описами або цитатами.

Критерії та методи оцінювання:

- *Правильність виконання завдань* (до 20 балів): Кожне завдання квесту (кросворди, цитати, літературні факти) має чіткі відповіді, за правильні відповіді нараховуються бали.

- *Швидкість вирішення завдань* (до 5 балів): Група отримує додаткові бали за швидке виконання завдань квесту, що демонструє здатність оперативно обробляти інформацію.

Максимум: 25 балів.

Метод оцінювання: Викладач фіксує правильність відповідей та час виконання кожного завдання для кожної команди.

3. Творче завдання: Літературний плакат

Студенти працюють у малих групах, створюючи плакати, що відображають основні теми, ідеї та художні засоби одного з літературних творів або напрямків другої половини XIX століття. Плакат повинен містити:

- Візуальну репрезентацію ключових тем.
- Опис художніх прийомів, які використовуються в творі.
- Основні характеристики головних героїв.

Критерії та методи оцінювання:

• *Креативність* (до 10 балів): Оцінюється оригінальність візуальних ідей та концепцій, які студенти використовують у своїх плакатах.

• *Глибина аналізу твору* (до 10 балів): Чи добре студенти зрозуміли ключові теми та ідеї твору? Оцінюється використання цитат і прикладів для підтвердження аналізу.

• *Естетика оформлення* (до 5 балів): Якість оформлення плаката, його візуальна привабливість та структура.

Максимум: 25 балів.

Метод оцінювання: Викладач переглядає плакати та оцінює кожну групу за цими критеріями.

4. Заключна дискусія: «Який твір став відкриттям курсу?»

Кожен студент вибирає твір, який найбільше вразив під час курсу, і коротко пояснює, чому саме цей твір був важливим для нього. Мета – спонукати студентів обмінятися власними думками, рефлексувати про літературні впливи та аргументувати свій вибір.

Критерії та методи оцінювання:

• *Оригінальність вибору твору* (до 5 балів): Чи студент вибрав твір, який пропонує новий або цікавий погляд на літературу курсу?

• *Аргументованість* (до 5 балів): Наскільки переконливо студент пояснює свій вибір, чи використовує цитати, факти з біографії автора або контексту твору.

• *Чіткість висловлювань* (до 5 балів): Оцінюється чіткість і структурованість викладення думок.

Максимум: 15 балів.

Метод оцінювання: Викладач оцінює усні виступи кожного студента за цими критеріями, фіксуючи бали за участь у дискусії.

Такі завдання дозволять студентам підготуватися до екзамену в творчій формі, залучаючи їх до активної участі та критичного осмислення матеріалу.

Додаткові бали: Студенти можуть отримати до 5 додаткових балів за особливо видатні досягнення, інноваційні ідеї або додаткові проєкти, пов'язані з темою тренінгу. Приклади таких активностей можуть включати:

1. Створення інтерактивної онлайн-карти, що відображає географію життя та творчості письменників періоду.
2. Розробка настільної гри, яка допомагає вивчати ключові події, твори та авторів української літератури др.п. ХІХ ст.
3. Підготовка та проведення міні-лекції про маловідомого автора періоду, який не був включений до основної програми тренінгу.
4. Створення серії подкастів, які розповідають про цікаві факти з життя письменників або історію створення відомих творів.
5. Організація літературного вечора або театралізованої постановки за мотивами творів вивченого періоду.
6. Розробка мобільного додатку з вікторинами та мініграми для закріплення знань з історії української літератури.
7. Проведення порівняльного аналізу між українською літературою даного періоду та світовою літературою того ж часу.
8. Створення віртуальної виставки, присвяченої одному з ключових авторів періоду, з використанням архівних матеріалів та мультимедійних елементів.

Оцінювання додаткових балів здійснюється викладачем на основі оригінальності ідеї, якості виконання, глибини розкриття теми та практичної цінності для навчального процесу.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Перелік питань для самостійного вивчення охоплює всі теми занять курсу. Кожне завдання розроблено таким чином, щоб стимулювати критичне мислення, аналітичні здібності, творчий підхід, практичне застосування знань студентами та формувати навички самостійного наукового пошуку

Самостійна робота студентів є основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час, що дозволяє поглибити розуміння ключових літературних творів та осмислити історичний контекст розвитку української літератури другої половини ХІХ століття.

Самостійна робота студента оцінюється впродовж семестру на практичних заняттях і виставляється окремим модулем.

Загальні рекомендації щодо самостійної роботи студентів спрямовані на підвищення ефективності навчання та розвиток професійних компетенцій.

Організація самостійної роботи

1. Зміст та обсяг самостійної роботи визначається робочою програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача. Студенти повинні виконати низку завдань, пов'язаних з:

- Аналізом творів українських письменників др.пол. ХІХ століття.
- Порівнянням різних літературних стилів та напрямків.
- Вивченням національно-культурних аспектів творчості митців.

2. Основні етапи самостійної роботи:

- Опрацювання лекційного матеріалу.
- Ознайомлення з основними творами української літератури цього періоду.

- Вивчення літературної критики та монографій, присвячених творчості письменників (Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Бориса Грінченка, Івана Франка та інших).

- Виконання аналітичних завдань (написання есе, порівняльний аналіз, літературознавчий огляд).

3. Джерела для самостійної роботи включають:

- Конспекти лекцій.
- Підручники, навчальні посібники, статті з наукових журналів.
- Тексти художніх творів та критичних праць.
- Інтернет-ресурси (бази даних наукових статей, літературні архіви).

Форма контролю самостійної роботи

1. Навчальний матеріал, опрацьований під час самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль разом із матеріалом, який вивчався на практичних та лекційних заняттях.

2. Діагностика якості самостійної роботи здійснюється шляхом індивідуальних консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, узгодженим кафедрою. Також передбачені:

- Оцінювання письмових робіт (есе, рефератів, порівняльних аналізів) – студенти подають письмові відповіді на питання для самостійного опрацювання.

- Усна презентація: студенти представляють свої дослідження усно перед групою.

- Peer review: студенти оцінюють роботи одне одного за наданими критеріями.
- Дискусія: оцінюється активність та якість участі студента в обговоренні тем.
- Усні співбесіди для перевірки рівня засвоєння матеріалу.

Методи самоконтролю

Для забезпечення ефективного засвоєння матеріалу студенти повинні використовувати:

- Самостійне тестування знань через опрацювання контрольних питань.
- Роботу з критичними статтями для перевірки власних думок і висновків.
- Створення конспектів за прочитаними творами, що допоможе структурувати інформацію.

Загальні рекомендації до виконання самостійної роботи:

1. Уважно прочитати завдання та літературні твори, зазначені в питаннях.
2. Використовувати додаткові джерела інформації: літературознавчі статті, критичні огляди, біографічні матеріали.
3. Робити нотатки під час читання, виписувати ключові цитати.
4. Структурувати свою відповідь: вступ, основна частина, висновок.
5. Підкріплювати свої думки цитатами з творів та критичної літератури.
6. Дотримуватись академічної доброчесності, уникати плагіату.
7. Перевіряти правопис та стилістику своєї роботи.

Практичне заняття № 1. І. Нечуй-Левицький – «артист зору», «колосальне всеобіймаюче око України» (І. Франко)

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Літературні дискусії 1873-1878 рр.: порушені проблеми, здобутки. Культурно-історичні погляди М. Драгоманова.
2. Сутність народницької ідеології, її вплив на художню літературу.
3. Проаналізуйте автобіографічні елементи в романі І. Нечуя-Левицького «Хмари».
4. Дослідіть особливості зображення природи у творах І. Нечуя-Левицького.
5. Порівняйте образи Миколи Джері та Чіпки Варениченка (з роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»). Створіть порівняльну таблицю.
6. Ознайомтесь із творчістю Олександра Кониського та дослідіть, як у його творах представлена національна ідея.

Критерії оцінювання:

- Повнота розкриття теми – 40 балів
- Аргументованість та використання цитат – 30 балів
- Оригінальність думок та висновків – 20 балів
- Грамотність, стиль викладу та оформлення – 10 балів

Загальна оцінка: 100 балів

Метод оцінювання: порівняльний аналіз, есе або письмова робота (3-5 сторінок)

Практичне заняття № 2. Доля і характер особистості у прозі і драматургії Панаса Мирного

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проаналізуйте образ Чіпки Варениченка з точки зору концепції «пропащої сили». Напишіть есе на тему «Чіпка Варениченко: герой чи антигерой?»

2. Дослідіть роль жіночих образів у романі «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Створіть візуальну схему (Mind-map), яка відображає систему жіночих образів у романі «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

3. Порівняйте соціально-психологічні аспекти романів «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» та «Повія».

4. Дослідіть взаємозв'язок реалізму в українській літературі 19 століття на прикладі творів Панаса Мирного та Івана Франка.

Критерії оцінювання:

- Глибина аналізу – 40 балів
- Використання текстового матеріалу – 30 балів
- Логічність та послідовність викладу – 20 балів
- Оформлення роботи – 10 балів

Загальна оцінка: 100 балів

Метод оцінювання: есе, створення візуальних схем або письмова робота (3-5 сторінок)

Практичне заняття № 3. Поетична та прозова спадщина Б. Грінченка

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проаналізуйте педагогічні погляди Б. Грінченка та їх відображення у його творчості. Підготуйте презентацію про педагогічні погляди Б. Грінченка та їх відображення у його творчості.

2. Дослідіть фольклорні мотиви у поезії Б. Грінченка. Літературний аналіз: письмовий аналіз фольклорних мотивів у поезії Б. Грінченка (на прикладі 2-3 віршів).

3. Порівняйте проблематику повістей «Серед темної ночі» та «Під тихими вербами», їх композиційний та ідейно-тематичний зв'язок.

4. Дослідіть доробок Тимодея Бордуляка.

5. Дослідіть своєрідність прозописма Наталії Кобринської.

Критерії оцінювання:

- Повнота та глибина аналізу – 40 балів
- Використання додаткових джерел – 25 балів
- Логічність та структура роботи, аргументованість висновків – 25 балів
- Стиль та грамотність – 10 балів

Загальна оцінка: 100 балів

Метод оцінювання: письмова робота (3-5 сторінок) або презентація результатів дослідження (7-10 слайдів)

Практичне заняття № 4-5. Багатогранність творчого обдарування М. Старицького. Драматургія Івана Карпенка-Карого. Духовний шлях І. Тобілевича до драматурга-артиста І. Карпенка-Карого

Питання для самостійного опрацювання:

1. Зв'язок драматургії М. Кропивницького з фольклорною традицією.

2. Проаналізуйте новаторство М. Старицького в жанрі історичного роману. Створіть інфографіку: візуальне представлення новаторства М. Старицького в жанрі історичного роману

3. Дослідіть особливості зображення історичних постатей у драматургії І. Карпенка-Карого.

4. Порівняйте комедії «Мартин Боруля» І. Карпенка-Карого та «Міщанин-шляхтич» Мольєра.

5. Дослідіть роль сатири у творах Івана Карпенка-Карого, порівняйте її з сатиричними елементами у творах Тараса Шевченка.

Критерії оцінювання:

- Глибина дослідження та аргументації – 35 балів
- Аналітичність та критичне мислення – 35 балів
- Оригінальність підходу – 20 балів
- Структурованість, грамотність та логічність викладу – 10 балів

Загальна оцінка: 100 балів

Метод оцінювання: аналітична робота (3-4 сторінки) або інфографіка

Практичне заняття № 6-7. Суспільний, особистісний і філософський аспект поетичної творчості І. Франка. І. Франко – прозаїк і драматург

Питання для самостійного опрацювання:

1. Специфічність поєднання реалістичних та модерних елементів у творчості І. Франка.

2. Дослідіть особливості психологізму в прозі І. Франка (на прикладі 2-3 творів).

3. Порівняйте драму «Украдене щастя» І. Франка з народною баладою «Ой не ходи, Грицю».

4. Літературний колаж: створення візуального колажу, що відображає основні теми та мотиви поетичних збірок І. Франка.

Критерії оцінювання:

- Глибина аналізу та інтерпретації – 40 балів
- Використання літературознавчих джерел – 25 балів
- Оригінальність думок та висновків – 25 балів
- Мовно-стилістичне оформлення – 10 балів

Загальна оцінка: 100 балів

Метод оцінювання: письмовий аналіз (3-5 сторінок) або створення літературного колажу

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В освітньому процесі використовуються: лекції; практичні та індивідуальні заняття, групова робота, бесіди, тестування, проведення дискусій з обговорення актуальних питань літературознавства, проекти та презентації, опрацювання й коментування текстів, аналітичний огляд літературознавчих джерел, конспектування, реферування, обговорення питань, винесених на самостійне опрацювання, консультації.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Українська література др.п. ХІХ ст.» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях, тестування);
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень, проекти;
- оцінювання самостійної роботи;
- тренінг;
- інші види індивідуальних та групових завдань

У випадку відсутності студента на практичному занятті він **зобов'язаний** відпрацювати пропущене заняття. Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного.

Здобувачі освіти мають право відпрацювати пропущені практичні заняття у формі співбесіди з викладачем або письмових завдань.

Також береться до уваги відвідування лекцій (пропущені заняття не відпрацьовуються, але знання матеріалу лекцій обов'язкове), цінується і заохочується творчий підхід до опрацювання запропонованих тем.

Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

Кожен здобувач повинен виконати обсяг робіт, передбачених робочою програмою, та у терміни, передбачені курсом. Викладач терміни виконання певних видів робіт визначає заздалегідь. Роботи, які подають із порушенням термінів без поважних причин, оцінюють на нижчу оцінку (-10 балів).

Науково-педагогічний працівник гарантує доступність зустрічей у межах університету, а також можливість заочної комунікації та консультування з урахуванням електронних можливостей (навчальних платформ – Moodle, Office 365; Zoom та ін.).

Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії. Перескладають модулі з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, медична довідка, участь у спортивних змаганнях, конференціях, відрядженнях).

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Українська література др.п. ХІХ ст.» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання – визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять 1-7 (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)	Модульний контроль - проводити в системі Moodle в позааудиторний час (теми 1-11)	Тренінг - визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу	Самостійна робота - визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час вивчення дисципліни за самостійну роботу

Шкала оцінювання

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти та обладнання

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проєктор	1–11
2.	Проекційний екран	1–11
3.	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1–11
4.	Ноутбук	1–11
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–11
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–11
7.	Інструменти Microsoft Office (PowerPoint і т.ін.)	1–11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Історія української літератури XIX ст. : у 2 кн. / За ред. М. Жулинського. Кн.1 : підручник для студ. ВНЗ. Київ : Либідь, 2005. 656 с. URL: <http://1576.ua/books/5165>
2. Історія української літератури XIX ст. : 2 кн. / За ред. М. Жулинського. Кн.2 : підручник для студ. ВНЗ. Київ : Либідь, 2006. 712 с. URL: <http://1576.ua/books/5165>
3. Історія української літератури XIX ст. (70-90-ті роки) : у 2 кн. / За ред. О. Гнідан. Кн.1 : підручник для студ. ВНЗ. Київ : Вища школа, 2002. 440 с.
4. Історія української літератури XIX ст. (70-90-ті роки) : у 2 кн. / За ред. О. Гнідан. Кн.3 : підручник для студ. ВНЗ. Київ : Вища школа, 2003. 575 с.
5. Калантаєвська Г. Українська література XIX століття : навальний посібник. Суми : СДУ, 2016. 237с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/46329/1/Kalantaievska_ukrainska.pdf
6. Новиков А. Український театр і драматургія: від найдавніших часів до початку XX ст. : монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 412 с.
7. Пустовіт В., Бондаренко Г. Історія української літератури 70-90-ті роки XIX ст. : навчально-методичний посібник. Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2019. 144 с. URL: http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3716/1/-%d0%a3%d0%9b_%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd.pdf
8. Ткаченко В. Тенденції розвитку української літератури 70-90 років XIX століття : навчальний посібник. Вінниця, 2017. 132 с. URL: http://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2371/Tkachenko_Tendencies.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
10. Білоус П.В. Теорія літератури: навчальний посібник. Київ: «Академвидав», 2013. 328 с.
11. Наєнко М.К. Історія українського літературознавства і критики: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 520 с.

Допоміжна література

1. Баран Є., Процюк С. Іван Нечуй-Левицький. Усе для школи. Українська література 10 клас / гол. ред. Г. Чопик. Львів-Київ: АртЕк, 2001. Вип.10. 70 с.
2. Голод Р. Іван Франко та літературні напрями кінця XIX – початку XX століття : монографія. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2005. 425 с.
3. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні: Франко та його спільнота (1856–1886). Київ:Критика, 2006. 632 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/Prorok_u_svoii_vitchyzni_Franko_ta_oho_spilnota_1856_-_1886/
4. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Київ : Критика, 2009. 447 с.
5. Гундорова Т. Франко не Каменяр. Франко і Каменяр. Київ: Критика, 2006. 352 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1152562/>

6. Зінченко Н. «Він був... виключно українським письменником... для української нації»: Іван Франко про ідеологічні твори Івана Нечуя-Левицького. *Українське літературознавство*. 2014. Вип. 78. С. 187–193. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinchenko_Nataliia/Vin_buv_vykliuchno_ukrains_kym_pysmennykom_dlia_ukrainskoi_natsii_Ivan_Franko_pro_ideolohichni_tvory_.pdf
7. Івашків В. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Нарис життя і творчості. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 192 с. URL: <https://bohdan-books.com/upload/iblock/740/740114ab074d4621f91477fc4b5c8941.pdf>
8. Левчик Н. Михайло Старицький: Багатогранність таланту. *Дивослово*. 2005. № 12. С. 20–26. URL: <https://md-eksperiment.org/ru/post/20151030-mihajlo-starickij-bagatogrannist-talantu>
9. Левчик Н. Феномен поетичної творчості Михайла Старицького. *Літературознавство. Фольклористика. Культурологія*. 2015. Вип. 21–22. С. 112–126. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/152016/03-Levchyk.pdf?sequence=1>
10. Легкий М. Іван Франко. Усе для школи. Українська література 10 клас / гол. ред. Г. Чопик. Київ: АртЕк, 2001. Вип. 9. 75 с.
11. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Volkov_Anatolii/Leksykon_zahalnoho_ta_porivnialnoho_literaturoznavstva/
12. Мохнатюк І. О. Історіософські ідеї в художньо-літературній творчості Івана Франка. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7777/1/I_Mohnatiuk_V_IS.pdf
13. Панченко В. Особливості українського літературного життя другої половини XIX ст. *Українська мова й література в середніх школах, колегіумах, ліцеях та гімназіях*. 2003. № 2. С. 75–81; № 3. С. 112–118; № 4. С. 62–69.
14. Починок Л.І. «Світ правди і любові»: християнський вектор життєтворчості Панаса Мирного. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія: збірн. наук. праць*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 50. Т. 2. С. 46–50. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v50/part_2/13.pdf
15. Починок Л.І. У світлі «Книги Йови»: біблійний ракурс роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : наук. зб. : Серія історична та філологічна*. Вип. XIII. Кам.-Под.: КПНУ, 2016. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Pochynok_Liudmyla/U_svitli_Knyhy_Yovy_biblii_nyi_rakurs_romanu_Panasa_Myrnoho_Khiba_revut_voly_iak_iasla_povni.pdf
16. Ушкалов Л. Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків: Майдан, 2012. 184 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3265770/567cbd?id=3265770&secret=567cbd>

Інтернет-ресурси

<http://pidruchniki.com/>
<http://subject.com.ua>
<http://www.br.com.ua>

<http://readbookz.com/>
www.library.tnpu.edu.ua/index.php/exhibitions/1556-litopusu
<https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/93-education/faculties/fgn>
Бібліотека української літератури: <http://www.ukrlib.com.ua/>
Література українською: <http://www.ukrcenter.com/Література>
Електронна бібліотека української літератури:
<http://www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html>
Електронна бібліотека «Чтиво»: www.chtyvo.iatp.org.ua
Електронна бібліотека «Diasporiana»:
<http://diasporiana.org.ua/category/literaturoznavstvo>
Бібліотека «Відродження»: www.vidrozhzenia.org.ua
WEB-орієнтована електронна бібліотека загального доступу
зукраїномовним спрямуванням: www.biblos.ternopil.net
Українська класична література – аудіобібліотека: <http://litplayer.com.ua/>
Українська Вікі Бібліотека: <http://uk.wikibooks.org/wiki>
Українські Бібліотеки: <http://www.kids-directory.info>
Незалежний культурологічний часопис «Ї»: www.ji-magazine.lviv.ua
Журнал «Українська мова і література в школі»: <http://www.ukr-in-school.edu-ua.net/>
Журнал «Українська література в загальноосвітній школі»:
http://didactics.ucoz.ua/load/materiali/ukrajinska_literatura_v_zagalnoosvitnij_shkoli/45
Журнал «Українська мова і література в школах України» (до 2012 – «Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах»):
https://web.archive.org/web/20190415185225/https://lib.pedpresa.ua/category/zhurnal_i_naykovo-metodichni-zhyrnalu/ukrayinska-mova-i-literatura-v-shkolah-ukrayini
Українська, російська, зарубіжна література: www.proza.com.ua,
www.lib.proza.com.ua
Журнал «Дивослово»: <https://dyvoslovo.com.ua/bibliotechka/archives>
Журнал «Вивчаємо українську мову та літературу»:
<https://web.archive.org/web/20210225015321/http://journal.osnova.com.ua/archive/4/>
Український часопис «Критика»:
http://krytyka.com/cms/front_content.php?idcat=35&lang=1
Літературознавчий часопис Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН
України «Слово і час»: <http://www.slovoichas.in.ua/>
«Книжник-review» – український журнал про книги та літературу:
<http://k-r.com.ua>